

EUDR - Direktiva EU broj
2023/1115 o deforestaciji
(krčenju) i degradaciji šuma

Ključna pitanja i smernice, kontekst,
ciljevi, rokovi, obaveze i odgovornosti
vezano za [DRVO i proizvode od drveta](#)

EUDR – Direktiva Evropske unije 2023/1115 o deforestaciji (krčenju) i degradaciji šuma

Upoznavanje sa zahtevima – ideja EUDR

Evropska Direktiva 2023/1115 o deforestaciji (krčenju) i degradaciji šuma (EUDR) je ključni zakon Evropske unije koji doprinosi smanjenju krčenju i propadanju šuma u svetu.

Direktiva navodi 40 definicija koje se moraju koristiti za potrebe usaglašavanja sa EUDR, bez obzira na definicije navedene u zakonodavstvu matične države. Dve krovne definicije su:

Deforestacija - prenamena šume za upotrebu u poljoprivredne svrhe, bez obzira na to da li je uzrokovana ljudskim delovanjem ili ne.

Degradacija šuma - strukturne promene šumskog pokrivača, u obliku prenamene prirodno obnovljene šume sa autohtonim vrstama drveća.

Imajući u vidu da u svetu:

- šume obezbeđuju egzistenciju i prihode za približno 1/3 svetskog stanovništva,
- uništavanje šuma ima ozbiljne posledice na sredstva za život najranjivijih lica,
- borci za ljudska prava u oblasti zaštite životne sredine često su izloženi progonu sa smrtnim ishodom,
- deforestacija i degradacija šuma odvijaju se zabrinjavajućom brzinom, a to utiče na emisiju CO₂, sama deforestacija uzrokuje 11% emisija gasova staklene bašte,

- uništavanjem šuma dolazi do gubitka biološke raznovrsnosti – ključa za otpornost ekosistema i njihovih usluga na lokalnom i globalnom nivou,
- veliki deo deforestacije koja je u toku često je u skladu sa zakonodavstvom u državi proizvodnje,

Evropska unija putem EUDR želi da doprinese, prioriteto, smanjenju krčenja i propadanju šuma u svetu.

Svrha i ciljevi EUDR

Prepoznato je da bi EU, bez EUDR, do 2030. Godine potrošnjom sedam vrsta relevantnih roba (i izvedenih relevantnih proizvoda) uticala na uništavanje približno **250.000 hektara šuma godišnje u svetu.**

Očekuje se da ovom direktivom u svim lancima snabdevanja, postoji privredni subjekat sa registracijom u Evropskoj uniji (povezan sa navedenom robom) koji može **da se smatra odgovornim** u slučaju neispunjavanja obaveza iz EUDR.

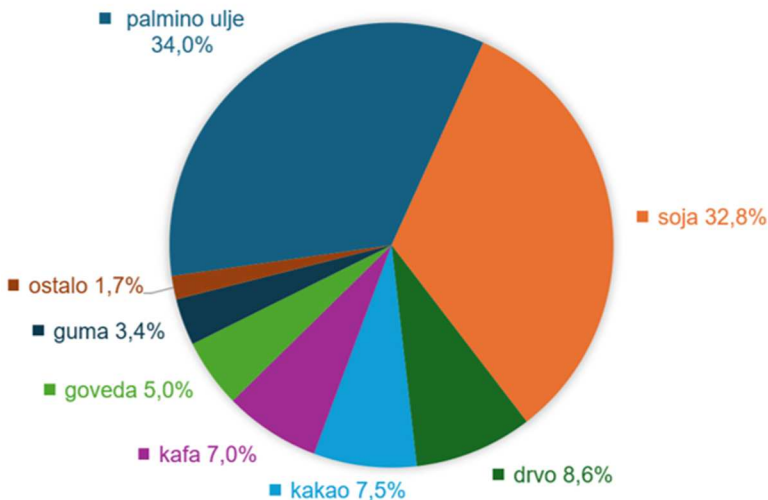
Relevantna roba vezana za Direktivu

Direktiva se odnosi na proizvode koji sadrže relevantnu robu, koji su **hranjeni** relevantnom robom ili su proizvedeni uz upotrebu sedam vrsta relevantne robe:

Uticaj Evropske unije na uništavanje šuma

Procenjeni uticaj relevantne robe u svetu je sledeći:

Početak primene EUDR

EUDR se ne primenjuje na relevantne proizvode koji su proizvedeni pre 29. juna 2023. godine i na zemljištu na kojem nije bilo deforestacije posle 2020. godine.

- 29. jun 2023. godine – Direktiva stupila na snagu.
- Period od 18 meseci za usaglašavanje.
- 30. decembar 2024. godine, prolongirano na 30. decembar 2025. godine – početak primene (osim za MSP preduzeća).
- 30. jun 2025. godine prolongirano na 30. jun 2026. godine – početak primene za MSP preduzeća.

Rokovi EUDR

EUDR navodi 26 grupa proizvoda od kojih je 10 deo i EUTR.

- Drvo i proizvodi od drveta (EUDR 10) proizvedeni **pre** 29. juna 2023. godine i **plasirani u EU bilo kada, ne moraju** biti u skladu sa EUDR.
- Drvo i proizvodi od drveta (EUDR 10) proizvedeni **posle** 29. juna 2023. godine i plasirani u EU **pre** 30. decembra 2025. godine (MSP **pre** 30. juna 2026. godine) **ne moraju** biti u skladu sa EUDR.
- Drvo i proizvodi od drveta (EUDR 10) proizvedeni **posle** 29. juna 2023. godine i plasirani u EU **posle** 30. decembra 2025. godine (MSP **posle** 30. juna 2026. godine) **moraju** biti u skladu sa EUDR.

Produženje obaveza prema EUTR

Evropska Direktiva o drvetu broj 995/2010 (EUTR) stupila je na snagu 3. marta 2013. godine i njome se obezbeđuje da se na tržište EU ne plasira nezakonito drvo.

- Drvo i proizvodi od drveta (EUTR 16) proizvedeni **pre** 29. juna 2023. godine i plasirani u Evropsku uniju:
 - **pre** 30. decembra 2025. godine **ne moraju** biti u skladu sa EUDR, ali moraju biti u skladu sa EUTR.
 - **između** 30. decembra 2025. godine i 31. decembra 2028. godine **moraju** biti u skladu i sa EUDR i sa EUTR.
 - **posle** 31. decembra 2028. godine **moraju** biti u skladu sa EUDR.

- Drvo i proizvodi od drveta (EUTR 16) proizvedeni **između** 29. juna 2023. godine i 30. decembra 2025. godine i plasirani u Evropsku uniju:
 - **pre** 30. decembra 2025. godine **moraju** biti u skladu sa EUTR i ne moraju biti u skladu sa EUDR.
 - **posle** 30. decembra 2025. godine **moraju** biti u skladu sa EUDR.
- Drvo i proizvodi od drveta (EUTR 16) proizvedeni **posle** 30. decembra 2025. godine **moraju** biti u skladu sa EUDR.
- Drvo i proizvodi od drveta (EUTR 16) proizvedeni **posle** 29. juna 2023. godine i plasirani u EU **posle** 31. decembra 2028. godine **moraju** biti u skladu sa EUDR.

Na koje subjekte se odnosi Direktiva?

Direktiva se odnosi na sve privredne subjekte (svako fizičko ili pravno lice koja u okviru privredne delatnosti stavlja relevantne proizvode na tržište ili ih izvozi) registrovane u Evropskoj uniji koj stavlja u na tržište sedam vrsta relevantne robe i proizvode povezane sa relevantnom robom:

1. Evropski privredni subjekti koji uvoze robu u države Evropske unije.
2. Evropski privredni subjekti koji izvoze robu iz država Evropske unije.
3. Promet robom između privrednih subjekata u državama Evropske unije.

Stavljanje na tržište znači prvo stavljanje relevantne robe ili relevantnog proizvoda na raspolaganje na tržište EU.

Kako se EUDR projektuje na preduzeća van EU

EORI sistem (Economic Operators Registration And Identification System) je sistem elektronske registracije i identifikacije privrednih subjekata i drugih lica koji u okviru svog poslovanja obavljaju delatnosti obuhvaćene carinskim zakonodavstvom Evropske unije.

Privredni subjekti koji izvoze svoju robu u Evropsku uniju ne moraju imati svoj EORI broj i ne moraju se prijavljivati u Informacioni sistem EU vezano za EUDR, mada u praksi, pojedini kupci iz EU, to traže od izvoznika.

Prilikom izvoza robe koja je pokrivena EUDR Direktivom, izvoznik mora da dokaže ispunjavanje minimalnih kriterijuma:

- Zahteva legalnosti porekla izvora robe.
- Poštovanje društvene odgovornosti.
- Realizovanje aktivnosti koje ne dovode do krčenja ili do degradacije šuma.
- Geolokaciju drveta u trenutku seče.
- Sledljivost robe od sirovine do trenutka izvoza.
- Dužnu pažnju (due diligence).
- Analizu rizika – procenu rizika – smanjenje rizika.
- Čuvanje pet godina određenih informacija o dobavljačima i o kupcima.

Kako utvrditi da li roba podleže EUDR Direktivi?

Da bi mogli utvrditi da li relevantni proizvod podleže zahtevima Evropske direktive o deforestaciji (krčenju) i degradaciji šuma, možemo svaki proizvod proceniti prema sledećim kriterijumima:

Istaknuti delovi Direktive

- Proizvodi kojima se trguje u rasutom stanju ili kompozitni proizvodi vezani su za relevantni proizvod bez obzira na prisustvo druge relevantne robe u proizvodu (primer: drvena stolica podleže EUDR, gumena podloška - jastučić za noge i naslon stolice obložen goveđom kožom ne podležu EUDR).
- Parcela zemljišta je „zemljište u okviru jedne nepokretnosti“ - može da bude i deo parcele.
- Direktiva određuje da se može izmeniti lista relevantnih proizvoda i opisi proizvoda. Prvo preispitivanje treba da se obavi u roku od dve godine od stupanja na snagu Direktive (pratiti izmene).

- Reciklirani papir, otpadni papir i ostaci ne potpadaju pod Direktivu.
- Uzorci proizvoda u cilju dobijanja porudžbina za vrste robe koju predstavljaju ili koji treba da se podvrgnu ispitivanju, analizi ili testiranju radi utvrđivanja karakteristika – ne podležu Direktivi.
- Obaveze dužne pažnje primenjuju se na „lica“, bez obzira na to da li su članovi grupe preduzeća ili ne.
- Iznajmljivanje relevantnih proizvoda ne podleže Direktivi.
- Privredni subjekti van EU mogu da pristupe Informacionom sistemu samo ako imaju EORI broj.
- Dokumentacija treba da se čuva pet godina od dana kada je izjava dostavljena u informacioni sistem, što je pre datuma stavljanja proizvoda na tržište Evropske unije (u slučaju uvoza ili trgovine u Evropskoj uniji ili njegovog izvoza).
- Moguće je uneti mesto proizvodnje koja se sastoji od više koordinata u više zemalja.
- Neto masa u Izjavi dužne pažnje odnosi se na masu celog proizvoda (ne samo na deo relevantne robe unutar proizvoda) isključujući bilo kakve materijale za pakovanje.
- Lista naučnih imena koja koristi informacioni sistem odnosi se samo za proizvode iz lanca snabdevanja drvetom (može se koristiti standard BAS EN 13556:2008 Oblo drvo i rezana građa - Nomenklatura drveta koje se koristi u Evropi).

Ključne uloge i odgovornosti

- ⇒ Sve organizacije (privredni subjekti) registrovane Evropskoj uniji vezane za navedenih 7 vrsta robe imaju obaveze i odgovornosti prema EUDR.

- ⇒ **Evropska komisija** sa svojim telima:
- uspostavlja informacioni sistem za potrebe EUDR,
 - određuje stepene rizika za svaku državu,
 - preispituje efikasnost EUDR,
 - kontroliše primenu EUDR.
- ⇒ **Carinski organi** potvrđuju usaglašenost na osnovu podataka iz informacionog sistema.
- ⇒ **Nadležno telo** svake države Evropske unije:
- primenjuje EUDR u svojoj državi.
 - može da definiše pragove za mala preduzeća.
 - sprovodi provere učesnika u EUDR.
 - povlači neusaglašene proizvode.

Informacije potrebne za Informacioni sistem EU

Pre plasiranja relevantnih proizvoda na tržište ili njihovog izvoza, privredni subjekti (kupci iz Evropske unije) moraju da postupaju sa dužnom pažnjom u pogledu svih relevantnih proizvoda koje isporučuje svaki pojedini dobavljač.

Dužna pažnja je okvir postupaka i mera koji uključuje:

1. Procedure za prikupljanja podataka.
2. Procedure za procenu rizika koji privrednom subjektu omogućavaju da analizira i proceni rizik stavljanja u promet nezakonitog proizvoda.
3. Procedure za ublažavanje ili smanjenje rizika.

Postupanje sa dužnom pažnjom

1. Prikupljanje podataka o dobavljačkim lancima uključujući:
 - Državu proizvodnje.
 - Geolokacija katastarske parcele.
 - Datum ili vreme proizvodnje.
 - Podatke o vrsti drveta.
 - Informacije o dobavljačima i kupcima.
2. Procena rizika
 - U zemljama sa "niskim rizikom" omogućeno je pojednostavljeno postupanje sa dužnom pažnjom.
 - Za zemlje sa „standardnim” i „visokim rizikom” potrebna je procena rizika.
3. Smanjenje rizika
 - Smanjenje rizika tamo gde je utvrđen rizik koji je zanemarljiv.

Za države koje su svrstane u kategoriju niskog rizika, potrebno je samo prikupljanje podataka o dobavljačkim lancima.

Kategorije rizika periodično se preispituju (pratiti izmene).

Specifični koraci za usaglašavanje

1. Napraviti spisak inventara vaše robe i/ili obim proizvoda.
2. Pregledati svoj trenutni sistem Dužne pažnje u skladu sa zahtevima EUDR-a – uraditi ga ako ne postoji.
3. Pripremiti se zajedno sa svojim lancem snabdevanja.
4. Pripremiti plan za sigurnu razmenu podataka sa trgovačkim partnerima.
5. Sagledati mogućnost da se sertifikujete.
6. Pregledati zahteve za regulatorni modul FSC™ bez obzira da li ste sertifikovani.
7. Ako ste već sertifikovani, obratiti se svom sertifikacionom telu o svojim namerama za usklađenost sa EUDR.
8. Kontaktirati trenutne i potencijalne kupce vaše robe u EU - predložiti da kontaktiraju ovlašćeno telo sa zahtevom o potrebnim informacijama.
9. Obratiti pažnju na kupce iz država gde su imenovana dva ili tri nadležna tela za praćenje EUDR – sugerisati kupcu da se informiše kod svih tela.
10. Kupci iz EU treba da definišu svoje zahteve prema vama.
11. Ovlašćena tela u državama Evropske unije se menjaju – pratiti izmene.
12. Nemačka je najavila „mini“ EUDR informacioni sistem za svoje privredne subjekte – pratiti.
13. Tražiti da se vaši kupci izjasne da li su mikro, mala, srednja ili velika preduzeća (prema EU zakonima).
14. Tražiti od vaših kupaca ili samostalno proveriti da li su FSC sertifikovani.

Unos podataka u Informacioni sistem EU

Privredni subjekat sa registracijom u Evropskoj uniji (povezan sa navedenom robom) unosi podatke (Izjavu o dužnoj pažnji) u Informacioni sistem.

Otkazivanje ili izmena podnete Izjave o dužnoj pažnji biće moguće u roku od 72 sata nakon što sistem obezbedi referentni broj za dužnu pažnju.

Carinska tela trebala bi da preduzmu primerene mere, na primer da suspenduju ili odbiju stavljanje proizvoda na tržište.

Suspenzija treba da se završi u roku od tri radna dana, odnosno 72 sata u slučaju kvarljivih proizvoda. Suspenzija može da se produži za dodatna tri dana kako bi se utvrdilo da li su proizvodi usaglašeni sa EUDR.

Sankcije

Države Evropske unije utvrđuju pravila o sankcijama koje se primenjuju u slučaju nepoštovanja ove Direktive i preduzimaju se potrebne mere radi obezbeđenja sprovođenja.

Države obaveštavaju Evropsku Komisiju o primenjenim pravilima i merama i odmah je obaveštavaju o svim dodatnim izmenama koje na njih utiču.

Predviđene sankcije uključuju sledeće:

- novčane kazne koje se mogu postepeno povećavati u slučaju ponovljenih kršenja, oduzimanje ekonomske koristi stečene kršenjem EUDR. Iznos može biti i viši od iznosa moguće stečene ekonomske koristi,
- uklanjanje određenih proizvoda,

- privremeno isključenje iz postupaka javne nabavke,
- privremena zabrana pristupu javnom finansiranju, uključujući postupke nadmetanja, nepovratna sredstva i koncesije,
- privremenu zabranu stavljanja proizvoda na tržište ili njihovog izvoza u slučaju teškog kršenja ili ponovljenih kršenja,
- zabranu primene pojednostavnjenog postupanja sa dužnom pažnjom u slučaju teškog kršenja ili ponovljenih kršenja.

Evropski uvoznik proizvoda čije je poreklo sa područja van Evropske unije, zahtevaće od svojih dobavljača garancije.

Garancije da su informacije jasne, tačne, precizne i proverljive zato što uvoznik garantuje (odgovara) nadležnim organima Evropske unije u slučaju kršenja EUDR.

Praćenje novosti iz oblasti EUDR

Medijski kutak Evropske komisije:

<https://ec.europa.eu/commission/presscorner/home/en>

Propisi o proizvodima koji ne uzrokuju krčenje šuma - EUDR:

https://green-business.ec.europa.eu/deforestation-regulation-implementation_en

Evropska komisija:

<https://circabc.europa.eu/ui/explore>

Sistem sertifikacije drveta, papira i gume:

<https://adria-balkan.fsc.org/en/eu-legislation/eudr>

EUDR Direktiva 2023/1115:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1115&qid=1729168014936>

EUDR najčešće postavljena pitanja (FAQ):

<https://circabc.europa.eu/ui/group/34861680-e799-4d7c-bbad-da83c45da458/library/e126f816-844b-41a9-89ef-cb2a33b6aa56/details>

EUDR smernice za Direktivu (EU) 2023/1115:

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202504524

Relevantna dokumentacija za informacijski sistem

https://green-business.ec.europa.eu/deforestation-regulation-implementation/deforestation-due-diligence-registry_en

EUDR korisnički vodič za informacijski sistem:

<https://circabc.europa.eu/ui/group/34861680-e799-4d7c-bbad-da83c45da458/library/aa55d53f-a605-4d8d-8fce-1594abab3a40/details>

EUDR imenovani nadležni organi:

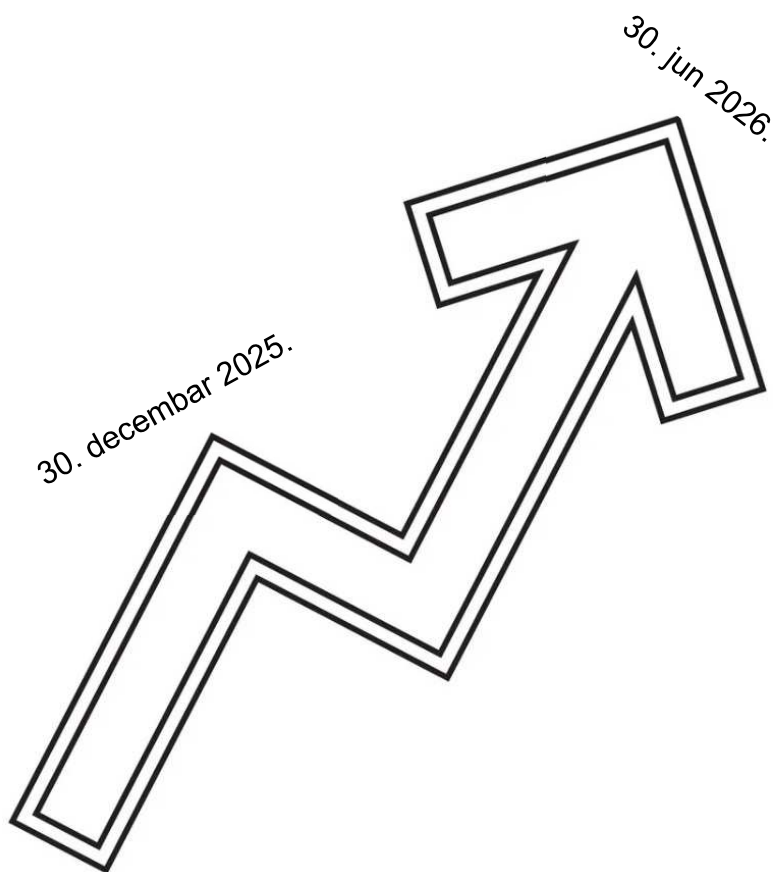
<https://circabc.europa.eu/ui/group/34861680-e799-4d7c-bbad-da83c45da458/library/f044a917-4640-4169-ad0a-d63609cfca55/details>

Uredba o funkcionisanju IT sistema Evropske unije:

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202403084

EUDR vodič za jedinice mere:

<https://circabc.europa.eu/ui/group/34861680-e799-4d7c-bbad-da83c45da458/library/d3b529b5-f62b-4b9f-abad-29f22e828a9b/details>

EUDR